

HVERDAL

Du håller i pdf-versionen av en digital informationsbroschyr om Haverdal och projektet [Sand Life](#), som pågår fram till 2018 i reservatet.

Här finns information och fakta om projektet och platsen, presenterat på ett enkelt och kortfattat sätt i text, bild och kartor.

Välkommen!

HÄVERDAL

Innehåll

[Friluftskarta över området »](#)

[Häverdals historia »](#)

[Arter »](#)

[Rödlistade arter i reservatet »](#)

[Skötselåtgärder »](#)

[Målbild »](#)

[Om Sand Life-projektet »](#)

Andra språk

[English »](#)

[Deutsch »](#)

Kontakta Länsstyrelsen i Halland

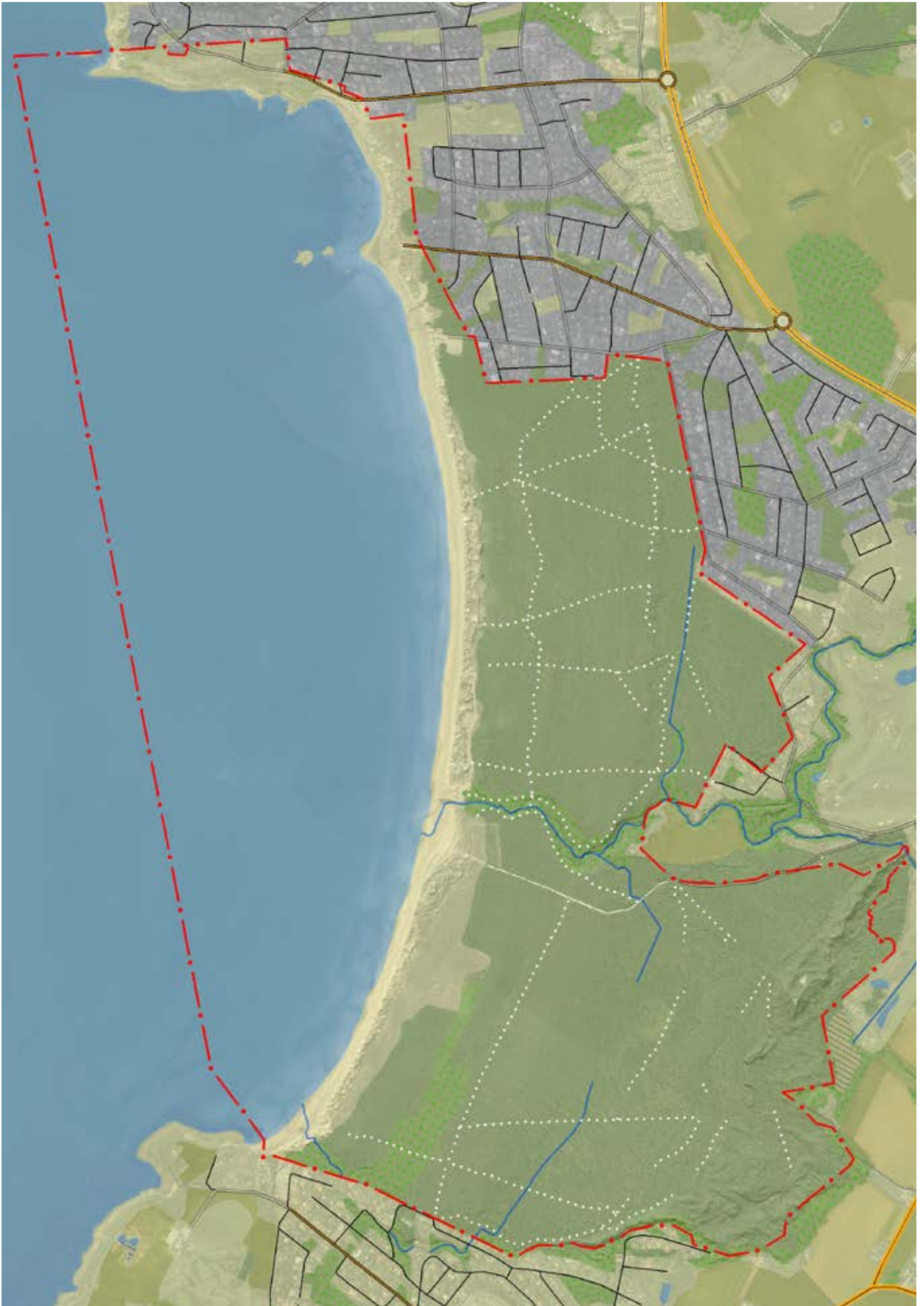
E-post: halland@lansstyrelsen.se

Telefon: 010-224 30 00

HÅVERDAL

Friluftskarta över reservatet

Stigar och promenadstråk är utmärkta med vit prickad linje. WC = toalett, P = parkering samt symbol för utemuseum.

HVERDAL

Bild tagen från Båtabacken i reservatets norra del under 1930-talet. Notera hur mycket mindre träd det var på den tiden. Från ett vykort vi lånat av Ann-Marie Hansen.

Haverdals historia (1/2)

Haverdals naturreservat bildades 1942. Syftet var att bevara en liten del av det stora flygsandsfält som en gång bredde ut sig i södra Halland och som fram till dess, skapat stora problem för de boende och verkande i området.

I Haverdal var tanken med reservatsbildningen, att sanden fortfarande skulle ha en plats, där den gavs möjlighet att leva och röra sig. Havets vågor, vind och vattendrag ska oavbrutet kunna omskapa och nybilda sandlandskapet. Innanför dynerna finns en öppen sandig kusthed med ljung och kråkbär.

HAVERDAL

Bild tagen från Båtabacken i reservatets norra del under 1930-talet. Notera hur mycket mindre träd det var på den tiden. Från ett vykort vi lånat av Ann-Marie Hansen.

Haverdals historia (2/2)

Rakt igenom reservatet rinner ån Skintan i en frodig lövskogsravindal som genom århundraden mejslats ut i sanden. Den största arealen av reservatet består dock av tallhedskog. I sydöstra delen av reservatet ligger en av Skandinaviens högsta fossila inlandsdynor, Stora sandkullen, som reser sig 36 meter över havet.

För att ge besökare god tillgänglighet är det anlagt drygt 16 km markerade stigar och leder inom reservatet. Området kan nås från fyra parkeringar i och intill reservatet.

[Mer information om Haverdal finns på Länsstyrelsens webbplats »](#)

HAVERDAL

Arter

Dynlandskapet och den öppna heden tillhör de mest artrika miljöer vi har i landet. På en örtrik, torr sandhed trivs en rad olika kärlväxter som lockar till sig en stor mångfald av insekter och fåglar.

I takt med att de öppna sandmarkerna minskade i storlek i hela Sydsverige försvann även många arter. Bara i Halland saknas det idag fynd av hela 94 rödlistade arter som är knutna till dessa miljöer.

Men tack vare olika skötselinsatser som genomförts de senaste två decennierna ser framtiden nu ljusare ut.

HVERDAL

Rödlistade arter i reservatet

Många hotade arter har börjat öka i antal igen och förhoppningen är att de som försvunnit ska kunna hitta tillbaka till Halland igen.

I Haverdal kan man till exempel få se de rödlistade arterna **ljungögontröst**, **hedpärlemorfjäril** och **sexfläckig bastardsvärmare**.

LJUNGÖGONTRÖST: en ettårig, halvparasitisk ört som får sin näring från närliggande arter. Den har en tunn stjälk med uppåtriktade grenar och kan bli allt mellan 1–30 centimeter hög. Blommorna är små och vita eller violetta. Ljungögontrösten trivs i torr till frisk, mager mark. Den är extremt ljusberoende och behöver öppna ytor.

HAVERDAL

HEDPÄRLEMORFJÄRIL: en orange fjäril mönstrad med brunsvarta fläckar. Pärlemorfjärilarna har fått sina namn efter de skimrande fläckarna som finns på bakvingarnas undersida. Hedpärlemorfjärilen trivs bäst på torra ängar, en naturtyp som har minskat kraftigt. I stora delar av Sverige är situationen för arten allvarlig.

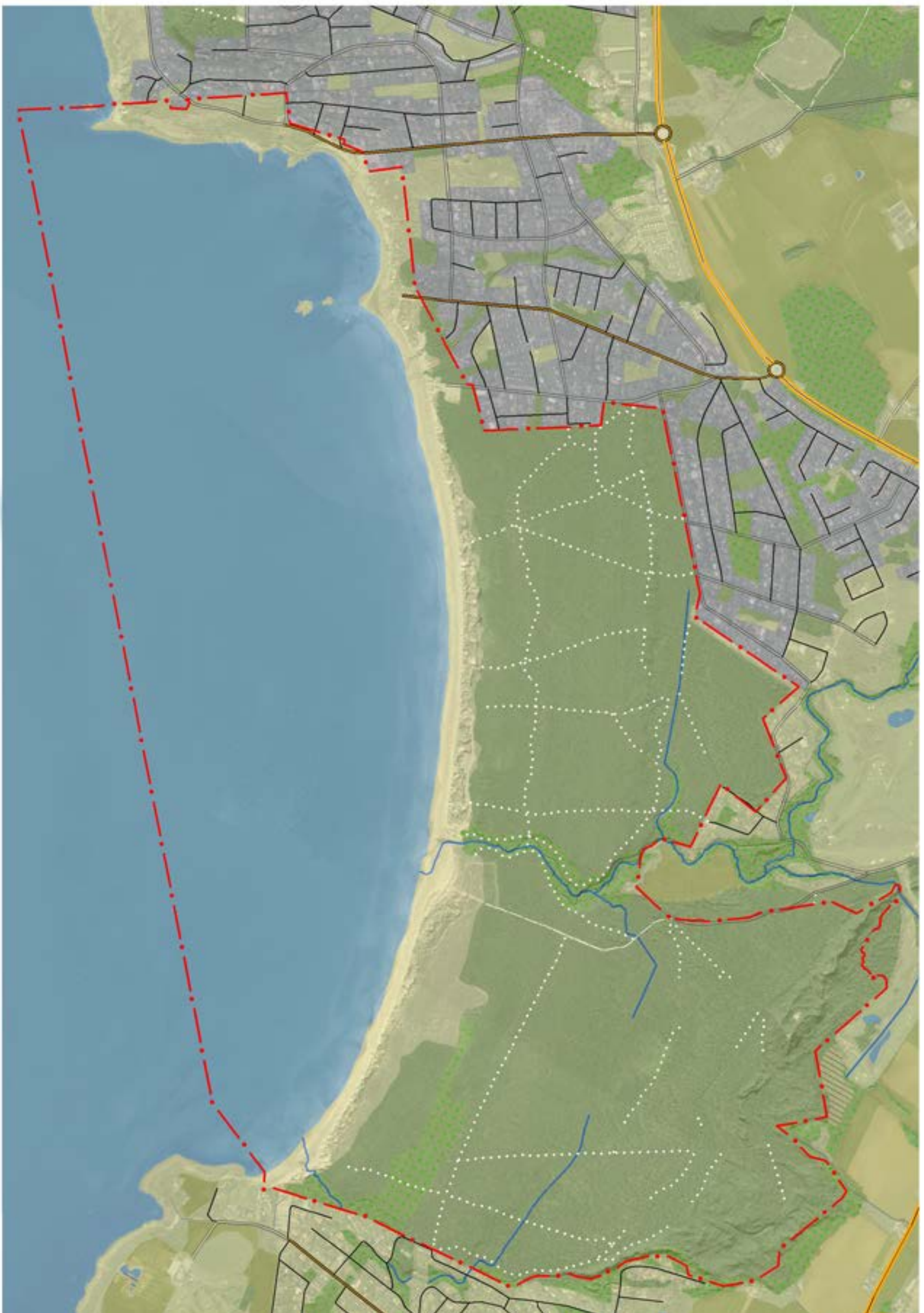

SEXFLÄCKIG BASTARDSVÄRMARE: en fjäril med svart kropp, röda bakvingar och svarta framvingar med sex runda röda fläckar. Jämfört med andra fjärilar är bastardsvärmarna påtagligt sävliga. De sitter stilla långa perioder och flyger långsamt och är därför lätta att observera. Fjärilarna ses ofta söka föda på nektarrika växter.

HVERDAL

Skötselåtgärder

För att få bukt med igenväxningen i området och få tillbaka det öppna sanddynlandskapet har flertalet skötselåtgärder genomförts. Kartan visar var de har gjorts.

HVERDAL

Beskrivning av åtgärder

Bergtallsavverkning

Täta snår av bergtall har täckt stora delar av reservaten. Det inplanterade trädet från Centraleuropa rycks bort med rötterna för att ge plats åt inhemska arter.

Skapa sandblottor

Sandblottor grävs för att magra ut marken, skapa bo-områden för insekter och ge konkurrenssvaga örter möjlighet att gro.

Betesdjur

Betande djur, som kor och får, hindrar marken från att växa igen och ger utrymme för en variationsrik fauna och flora. Många sällsynta arter är beroende av att det finns betesmarker.

HAVERDAL

Fortsatt beskrivning av åtgärder

Naturvårdsbränning

Genom att elda fjolårsgräs och gammal ljung föryngras markerna. Det skapar förutsättningar för en rik örtflora som gynnar pollinerande insekter.

Bortgrävning av vresros

Den asiatiska växten sprider sig snabbt och riskerar att täcka hela dynområden. Med hjälp av sorterverk som gallerskopa sållas hela växten bort från sanden, som återförs till dynerna.

HVERDAL

Målbild

Tänk dig ett landskap som formas och förändras naturligt av väder och vind. Sanden i dynerna är fri och flyttas runt av vinden. Innanför dynerna finns en mosaik av ljung och blommande örter som kärringtand, trift, blåmunkar och fibblor. I skogen närmast stranden hittar vi främst lövträd och vide, längre bort tar den öppna och ljusa strandtallskogen över. Träden formas av väder och vind och på marken breder ljung, lingonris och örter ut sig. Detta är vår målbild för Haverdals naturreservat.

Bilderna kan vara tagna på andra platser i Sverige.

HAVERDAL

Om Sand Life (1/2)

Södra Sveriges öppna sandmarker är på väg att försvinna och resurserna från den svenska staten räckte inte till för att hejda förloppet. Av denna anledning skickades 2012 en ansökan till EU:s Life-fond. Ansökan godkändes och en budget på nästan 70 miljoner avsattes för projektet.

Fram till 2018 genomförs omfattande restaureringsåtgärder i de viktigaste Natura 2000-områdena på Öland, Skåne och i Halland. Pengarna innebär en möjlighet att göra en stor insats för att återta förlorade sandmarker och rädda hotade miljöer och arter knutna till sand.

HAVERDAL

Om Sand Life (2/2)

I Haverdal har resurser främst lagts på att gräva bort främmande arter som contortatall, bergtall och vresros. Stora ytor med bar sand har återskapat en ljus och öppen strövvänlig tallskog.

När projektet är slut fortsätter Länsstyrelsen arbetet med att hålla dessa marker öppna.

Mer om projektet:

www.sandlife.se »

Andra reservat som ingår i projektet:

[Tönnersa, Halmstad](#) »

[Gullbranna, Halmstad](#) »

[Hökafältet, Laholm](#) »

HVERDAL

[Tillbaka till broschyrens startsida »](#)

Frågor eller funderingar?

Kontakta [Länsstyrelsen i Halland](#) som förvaltar reservatet och är regional samordnare för projektet. E-post: halland@lansstyrelsen.se eller på telefon: 010-224 30 00.

Projektpartners

